

Vestitul libido slab al femeii

Femeia... cu excepții foarte rare, este mai puțin dornică decât barbatul...

CHARLES DARWIN

Femeilor nu le pasă prea mult de sex, nu-i așa? În ciuda observațiilor lui Tiresias, până foarte recent, acesta a fost consensul aproape universal în cultura populară, în medicina și în psihologia evoluționistă occidentală. În ultimii ani, cultura populară a început să pună la îndoială relativa lipsă de interes a femeilor, dar în ceea ce privește modelul standard, nu s-au schimbat prea multe de când dr. William Acton și-a publicat gândurile celebre pe această temă în 1875, asigurându-și cititorii că: „Cele mai bune mame, soții și gospodine cunosc puține sau nimic despre desfătările sexuale... Ca o regulă generală, o femeie modestă rareori dorește vreo satisfacție sexuală pentru sine. Ea se supune soțului ei, însă numai pentru a-i face pe plac.”⁶

Mai recent, în cartea sa de acum clasică, *The Evolution of Human Sexuality (Evoluția sexualității umane)*, psihologul Donald Symons a declarat increzător că „toți oamenii consideră actul sexual un serviciu sau o favoare pe care femeile o acordă bărbaților”.⁷ Într-o lucrare fundamentală publicată în 1948, A.J. Bateman nu a ezitat să-și extrapoleze asupra oamenilor rezultatele obținute în cercetarea comportamentului musculiței de oțet, comentând că selecția naturală încurajează „o ardoare lipsită de discernământ la masculi și o pasivitate plină de discriminare la femele”.⁸

Volumul dovezilor adunate pentru a ne convinge că femeile nu sunt ființe cu deosebire sexuale este destul de impresionant. Sute, dacă nu mii de studii au pretins să confirme slăbiciunea libidoului feminin. Unul dintre cele mai citate studii din întreaga psihologie evoluționistă, publicat în 1989, este tipic pentru această perspectivă.⁹ Studenți voluntari atrăgători de ambele sexe s-au îndreptat către un student/o studentă de sex opus care nu știa că e vorba de un studiu (și care era singur/singură) în campusul Florida

State University și au spus: „Bună, te-am observat în ultima vreme prin oraș și te consider foarte atrăgător/atrăgătoare. Vrei să te culci cu mine în această seară?” Circa 75% dintre bărbații tineri abordați în acest mod au spus da. Majoritatea celor care nu au acceptat au cerut o „amânare”. Însă *nici una* dintre femeile abordate de acești străini atrăgători nu au acceptat oferta. Ceea ce trebuia demonstrat.

Lăsând gluma la o parte, acest studiu *chiar* este unul dintre cele mai cunoscute din psihologia evoluționistă. Cercetătorii fac referire la el pentru a stabili că femeile nu sunt interesate de sexul întâmplător, ceea ce e important dacă teoria ta postulează că femeile oferă instinctiv sex pentru a primi lucruri din partea bărbaților. La urma urmei, dacă ele sunt bucuroase să îl ofere pe gratis, sexul se devalorizează pe piață, iar celorlalte femei le va fi greu să obțină ceva de valoare în schimbul sexului.

Investiția parentală masculină (IPM)

După cum am menționat mai sus, la baza fiecăreia dintre aceste teorii, ca și a teoriei evoluționiste în general, stă noțiunea că viața poate fi conceptualizată în termeni economici și ai teoriei jocului. Obiectivul jocului este să îți transmiți codul genetic generațiilor viitoare prin producerea unui număr maxim de descendenți care supraviețuiesc și se reproduc. Dacă această dispersare conduce sau nu la fericire e un aspect irelevant. În studiul său de succes, *The Moral Animal (Animalul moral)*, Robert Wright se exprimă succint: „Suntem construiți să fim animale eficiente, nu fericite (Desigur, suntem concepuți să căutăm fericirea; și atingerea scopurilor darwiniste – sex, statut și așa mai departe – aduce adesea fericirea, cel puțin pentru o vreme.) Totuși, absența frecventă a fericirii este cea care ne menține în căutarea ei și ne face astfel să fim productivi.”¹⁰

Această noțiune de productivitate este curioasă – în același timp fățiș politică și totuși prezentată în manieră suficient de inocentă, ca și cum nu ar exista decât un singur sens

al „productivității”. Această perspectivă asupra vieții acceptă etica protestantă a muncii (anume că „productivitatea” este cea care face ca animalul să fie „eficient”) și amintește de noțiunea din Vechiul Testament cum că viața trebuie să fie îndurată, nu savurată. Aceste presupuneri sunt înrădăcinate în întreaga literatură a psihologiei evoluționiste. Etologul și primatologul Frans de Waal numește acest aspect *socio-biologie calvinistă*.

Se consideră că interesul femeii față de calitate în dauna cantității este important din două puncte de vedere. Mai întâi, ea ar fi în mod clar interesată să conceapă un copil cu un bărbat sănătos, pentru a maximiza șansele supraviețuirii și prosperării copilului ei. „Resursele reproductive ale femeii sunt prețioase și finite, iar femeile ancestrale nu le iroseau la întâmplare pe orice bărbat”, scrie psihologul evoluționist David Buss. „Evident, femeile nu gândesc în mod conștient că sperma e ieftină și ovulele sunt scumpe”, continuă Buss, „însă femeile din trecut care nu au reușit să dea dovadă de discernământ înainte de a consimți la un raport sexual au fost lăsate în urmă de procesul evolutiv; mamele noastre ancestrale și-au folosit înțelepciunea emoțională pentru a cerne ratații.”¹¹ Buss nu explică de ce sunt încă atât de mulți „ratați” în bazinul genetic din prezent, în condițiile în care strămoșii lor au fost supuși unei monitorizări atât de atente timp de mii de generații.

Deși o investiție parentală feminină substanțială este biologic inevitabilă în cadrul speciei noastre, teoreticienii evoluționiști cred că *Homo sapiens* prezintă cea mai mare investiție parentală masculină (IPM) dintre primat. Ei susțin că nivelul nostru ridicat de IPM alcătuiește baza presupusei universalități a căsătoriei. După cum se exprimă Wright: „În fiecare cultură umană înregistrată de antropologie, căsnicia... este norma, iar familia este atomul organizării sociale. Tații de pretutindeni simt iubire față de copiii lor... Această iubire îi determină pe tați să ajute la hrănirea și apărarea copiilor lor, și să-i învețe lucruri utile.”¹²

Biologul Tim Birkhead este de acord, scriind că: „Problema paternității se află în centrul a mare parte din comportamentul bărbaților – iar asta din motive evoluționiste bine întemeiate. În trecutul nostru primitiv”, continuă el, „bărbații care au investit în copii ce nu erau ai lor vor fi lăsați, în medie, mai puțini descendenți decât cei care și-au crescut propriile vârstare genetice. Ca o consecință, bărbații erau, și continuă să fie, preocupați de paternitate...”¹³

Pentru moment, vom observa pe scurt câteva dintre presupunțiile discutabile de la baza acestui argument:

- Toate culturile sunt organizate în jurul căsătoriei și al familiei nucleare.
- Tații umani care și-au întreținut doar copiii proprii vor fi lăsați mai mulți descendenți decât cei mai puțin selectivi cu generozitatea lor materială.
  - *Observați cum acest lucru presupune o bază genetică discretă pentru ceva atât de amorf ca „interesul față de paternitate”.*
- În mediul ancestral, un bărbat putea ști care dintre copii erau ai lui din punct de vedere biologic, ceea ce presupune că:
  - *înțelegea că un act sexual putea duce la nașterea unui copil;*
  - *era 100% sigur de fidelitatea partenerei sale.*
- Un vânător putea refuza să își împartă prada cu alți oameni flămânzi care trăiau în grupul strâns unit de vânatori-culegători (ce includea nepoate, nepoți, copii ai prietenilor de o viață) fără să fie făcut de rușine, evitat de ceilalți și alungat din comunitate.

Prin urmare, conform poveștii standard, de vreme ce investiția parentală masculină se traduce în avantajele pentru copiii acelui bărbat (mai multă hrană, protecție și educație – la naiba cu ceilalți copii), femeile ar fi evoluat ca să aleagă parteneri cu acces la mai multe dintre aceste resurse și al căror comportament indica faptul că ei ar fi dispuși